

OBSAH

Úvodem	7
1. Význam studia pedagogické teorie pro výchovnou práci učitele	9
1.1 Úloha osobní empirie a pedagogické teorie ve výchově	9
1.2 Funkce pedagogické teorie v přípravě učitelů	11
1.3 Závěry	15
Poznámky	15
Literatura	16
2. ² Výchova jako základní pojem pedagogiky	17
2.1 Nesnáze s vymezením pedagogických pojmů a jejich příčiny	17
2.2 Výchova	18
2.3 Vzdělání	21
2.4 Závěry	24
Poznámky	25
Literatura	26
3. ¹ Výchova a společnost	27
3.1 Výchova jako společenský jev	27
3.2 Společenská determinace výchovy	27
3.3 Vliv výchovy na společnost	32
3.4 Závěry	35
Poznámky	35
Literatura	36
4. Výchova a vývoj člověka	37
4.1 Vymezení pojmů	37
4.2 Názory na úlohu výchovy a ostatních činitelů ve vývoji člověka v dějinách pedagogiky	37
4.2.1 Výchovný optimismus	38
4.2.2 Preceňování možností výchovy ve vývoji člověka	39
4.2.3 Výchovný pesimismus	39

4.2.4	Pedologie (teorie dvou faktorů)	40
4.2.5	Úloha výchovy ve výjimečných případech	41
4.3	Současné názory na úlohu výchovy ve vývoji člověka	41
4.4	Závěry	44
	Poznámky	44
	Literatura	44
7 5.	Cíle a obsah výchovy	46
5.1	Vymezení pojmů	46
1 5.2	Společenská a pedagogická podmíněnost cílů výchovy	47
2 5.2.1	Vzdělání všeobecné a odborné	48
2 5.2.2	Teorie formálního a materiálního vzdělání	49
5.2.3	Shody a rozdíly v cílech výchovy chlapců a děvčat	50
5.3	Problémy stanovení cílů výchovy	51
5.4	Cíle výchovy v demokratické společnosti	53
5.5	Konkretizace cílů výchovy	55
5.6	Konkretizace výchovných cílů školy v České republice	57
5.7	Závěry	61
	Poznámky	62
	Literatura	63
6.	Výchovný proces	64
6.1	Vymezení pojmů	64
6.2	Výchova jako systém	64
6.3	Výchovný proces jako systém výchovných situací	66
6.4	Rozhodování jako součást řídicí činnosti učitele	67
6.5	Etapy výchovného procesu	68
6.5.1	Etapa pedagogické diagnózy	69
6.5.2	Etapa pedagogické analýzy obsahu výchovy	71
6.5.3	Etapa pedagogického projektování	71
6.5.4	Etapa regulace učení žáka(žáků)	72
6.5.5	Etapa výsledné pedagogické diagnózy	73
6.6.	Závěry	74
	Poznámky	75
	Literatura	75
5 7.	Výchovné instituce	77
7.1	Vymezení pojmů	77
7.2	Vznik a vývoj jednotlivých výchovných institucí a jejich funkce ve výchově	77

7.2.1	Škola jako nejvýznamnější výchovná instituce	78
7.2.2	Úloha rodiny ve výchově	82
7.2.3	Ostatní výchovné instituce	83
7.2.4	Možnosti kooperace jednotlivých výchovných institucí	84
7.2.5	Výchovné instituce a mimovýchovné působení	85
7.3	Vývoj organizace školství v českých zemích	86
7.4	Současný stav organizace školství v České republice	94
7.5	Kvantitativní údaje o stavu školství v České republice	101
7.6	Poznámka ke školské terminologii	101
7.7	Závěry	102
	Poznámky	103
	Literatura	104
10 8.	Obsahové a metodické koncepty výchovy	105
8.1	Vymezení pojmů	105
8.2	Tradiční vyučování	105
8.3	Reformní pojetí školní výchovy	106
8.4	Moderní pojetí práce školy	107
8.5	Obsahové a metodické koncepty základního a středního školství v ČSSR v sedmdesátých a osmdesátých letech	108
8.6	Současné snahy o vytvoření obsahové a metodické koncepty výchovy	112
8.7	Závěry	116
	Poznámky	116
	Literatura	117
9 9.	Učitel	118
9.1	Vymezení pojmů	118
9.2	Společenská úloha učitele	119
9.3	Podmínky úspěšné činnosti učitele	123
9.4	Závěry	128
	Poznámky	128
	Literatura	129
10.	Základní problémy teorie pedagogiky	130
10.1	Vznik a vývoj pedagogické teorie	130
10.2	Pedagogika jako věda	131
10.3	Prameny pedagogiky	135
10.4	Metody vědeckého výzkumu v pedagogice	135

10.5	System pedagogických věd	136
10.6	Struktura pedagogiky	138
10.7	Vztah pedagogiky k jiným vědám	138
10.8	Souborné práce o pedagogice	139
10.9	Závěry	142
	Poznámky	143
	Literatura	143
11.	Návrhy na transformaci vzdělávací soustavy České republiky	145
11.1	Základní myšlenky návrhů transformace vzdělávací soustavy a publikací hodnotících tyto návrhy	145
11.2	Několik poznámek k materiálům o transformaci vzdělávací soustavy České republiky	161
11.3	Závěry	164
	Poznámky	164
	Literatura	165
	Jmenný rejstřík	167
	Věcný rejstřík	170
	Seznam obrázků a tabulek	175